

pocs llocs podrien ser més tènrics per situar una història de vampirs que Blackeberg. A més, la pel·lícula només insinua un tema que el llibre no s'estalvia: la pedofília. Eli fa molts anys que té dotze anys. En patir l'atac del vampir va quedar confinada en un cos estancat en la seva evolució. Si a la frase anterior substitueixen la paraula *vampir* per *pederasta*, i *cos* per *psique* tindran una bona definició de trauma.

El llibre de Lindqvist s'ha traduït a diversos idiomes i des del 2008 n'hi ha una edició en castellà. (Els editors catalans no s'han espavilat prou.) I ja m'he referit a l'excel·lent adaptació cinematogràfica. Una història de neu i sang, on esgarrifa molt més la neu que la sang. Com és natural, l'acció recau en la parella protagonista. Un repte d'allò més difícil, perquè tal i com diu un dels lemes del gremi de directors de cinema "no filmis mai un guió amb animals, nens o exboixejadors". I tanmateix, poques vegades una parella d'actors infantils ha estat tan reeixida. Quan veiem l'Oskar i l'Eli en pantalla volem que triomfi l'amistat i l'amor, patim quan apareix la infecció vampírica, i tot plegat amb una economia de diàlegs magistral.

No està gens malament, doncs, per a un autor que de jove feia d'il·lusionista i de còmic de carrer. Felicitem-nos. Però l'autèntica qüestió ve ara. Quants de vostès, amables lectors, havien tingut notícies de *Låt den rätte komma in* abans de llegir aquesta humil columna? La pregunta, naturalment, quedarà sense resposta, però com deia aquell, m'hi jugo un pèsol que són pocs. El més graciós de tot és que el llibre ha tingut unes crítiques unànimes favorables. I la pel·lícula ha arrasat tots els premis dels festivals on s'ha presentat. (El de Sitges de l'any passat, per exemple.) Però la seva distribució a les sales comercials ha estat minoritària, per no dir residual, i que jo recordi el llibre no ha destacat entre els més venuts.

En fi, sempre ens quedarà el consol de creure que les bones històries són recordades, i que abans o després trobaran aquells que saben gaudir-ne.*

PARLEM-NE

Salvem el Besòs

JOAN SOLÀ

La setmana passada retrèiem un cas de desídia, inconsciència o barra de TV3. Avui girarem la mirada cap a una altra de les realitzacions emblemàtiques dels nostres governs dits democràtics o postfranquistes: Catalunya Ràdio.

Al programa matinal, des de feia mesos l'encarregat de donar informació del trànsit, que era del RACC, invariablement pronunciava el riu *Besòs* i *Sant Adrià de Besòs* amb una *o* tancada: *Besòs*, i això una, dues, set vegades en molt poca estona, i hi tornava cada vegada que repetia la informació. El locutor devia ser de primera llengua catalana, perquè pronunciava bé, per exemple, la *z* de *Sant Quirze* i fins alguna altra *ò*, com la de les *Glòries*, indret també habitual en la informació del trànsit. Però hi havia altres topònims igualment mal pronunciats, amb *ó*: *Vandellòs*, *el Papió*, etc. Era la mosca viaronera de cada matí, de cada setmana, de cada mes, d'un any seguit. A poc a poc vaig anar observant que també deien *Besòs* altres informants esporàdics perfectament catalans d'origen; i *Banyoles* i *Escòcia*; i que una informant ben catalana de les terres de Lleida deia *Serós*. De *Besòs* a *Bessós* no hi havia sinó un pas de pardal, i efectivament, així apareixia de tant en tant, encara més defor-

mat, el nostre riu malastruc. Un dia aquell informant professional va plegar i el va substituir un altre que ja deia, sistemàticament, impunement, *Bessós*; de fet pronunciava sordes totes les essos (*Sant Vicenç dels Horts* esdevenia «*Sant Vicenç dels sords*») i usava la preposició *fins* sempre sense la *a* que habitualment li correspon (*Anem ara fins les carreteres de Lleida*); i, per descomptat, no feia mai la vocal neutra (deia *Montcada* amb una clara *a* final); etc.

Sense fer escarafalls ni arrencarnos cap botó de la camisa, hem d'arribar a la mateixa conclusió de l'altre dia: «això del català» no va de debò; ni tan sols als llocs més emblemàtics i de més repercussió de tot el «sistema», si és que hi ha sistema. Però podem afegir-hi algun matís no gens banal: com que, amb el poder enorme dels mitjans audiovisuals, el mal exemple es propaga fulminantment, i com que molta gent no coneix tal o tal topònim de primera mà, doncs a Catalunya Ràdio perilleu de no sentir mai *Besòs* ni altres «manies» dels «de la crosta», com algú de molta influència en les esferes del govern té la barra d'escopir-nos a la cara als que simplement clamem per un poble i una llengua que tinguin la mateixa personalitat i dignitat que els pobles i les llengües del nostre vol-

tant. En una entrada a la Ronda de Dalt hi ha (si no l'han canviat aquest estiu) un rètol oficial que diu: «Ronda de Dalt / *Besòs*». I *Besòs* se sentia en llavis catalaníssims al programa *Thalassa* del 21 d'agost.

La *o* oberta sembla que té mala peça al teler, doncs. Durant les eleccions d'Alemanya i Portugal hem sentit insistentment *vót*, un altre cas erroni que sembla sistemàtic. L'Oriol Camps, encarregat de vigilar Catalunya Ràdio, lluita per corregir-ho, però «és difícil», em diu. Tanmateix, els últims dies observo un canvi d'informador del trànsit, i *Besòs* ja no és deformat. Doncs millor: no ha calgut denunciar res perquè hi hagués esmena, almenys en aquest punt.

Deixant aquest detall, fa mesos que sentim el «Pla de *Bolònia*» milers de vegades en boca de rectors, de polítics, de tothom. I la pobra *Vall d'Hebron* apareix escrita i pronunciada de tres maneres: *Hebrón*, *Hebron*, *Hebró*. Això no són manies, senyors polítics i senyors professionals: es tracta de saber si volem ser un poble normal i mantenir la nostra llengua amb la cara ben alta, sense complexos ni pedaços. En una llengua secularment perseguida, això vol un esforç suplementari; però, tant o més que un esforç, demana una voluntat clara de preservar la nostra dignitat.*

MOTACIONS

MÀRIUS SERRA

Zulus?

A finals d'estiu la policia francesa es va fer un tip de localitzar amagatalls farcits d'armes per l'organització terrorista ETA. Quan aquestes troballes transcendeixen, els informadors solen fer servir el terme basc *zulo*, que en euskera vol dir "forat", en comptes de les paraules que usarien si els que haguessin amagat les armes en un forat no fossin bascos. Els primers usos mediàtics de *zulo* no designaven amagatalls d'armes sinó aquells terribles cubicles de dimensions reduïdes en els quals els criminals oculten les víctimes de segrest. Però només si els criminals en qüestió són bascos. Amb el temps, hem transformat *zulo* en un xenisme, amb el benentès que un xenisme és un mot que designa una realitat cultural idiosincràtica, com ara *iglu* o *harakiri*. I jo trobo que no caldria. Els mateixos que branden pancartes de "Bascos sí, ETA no" són els que després només utilitzen l'euskera per pronunciar mots relacionats amb la violència, com ara *kale borroka* i *zulo*. Però a voltes els xenismes tenen efectes secundaris. Quan en un noticiari sents que la policia ha localitzat "onze zulos" no saps mai si parlen d'amagatalls o d'immigrants sud-africans d'ètnia zulu.*

L'ULL DE L'AGULLA

DANIEL BOADA

